

โดย นายกิตติพงษ์ เกิดฤทธิ์
นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

คีตเทพ เสียงจากสรวงสวรรค์ สุดดนตรีบำบัด

พินคำนี้มาจากภาษาบาลีว่า " วนา " เป็นเครื่องดนตรีที่มีสาย รูปร่างต่าง ๆ กันต้นกำเนิดมาจากसानธุของ
นายพราน เมื่อตีหรือปล่อยลูกธนูจะเกิดเสียงดังขึ้น จึงมีวิวัฒนาการมาเป็นพินตามลำดับจากหลักฐาน
ที่นักโบราณคดีค้นพบนั้นเชื่อว่า พินมีมาแล้วประมาณ ๒๕๐๐ ปีก่อนพุทธกาล

พวกนิโกราบพวกทำรูปพินคล้ายธนูแต่มีไม้ ๒ ท่อนต่อกันใช้สาย ๔ สาย หรือ สาย ๕ สาย ซึ่งระหว่างไม้ ๒ ท่อน
ซึ่งเรียกเป็นภาษาเขาวัว " แนบคำ " (Nanga)

ในอียิปต์ ประมาณ ๑,๑๐๐ ก่อนพุทธกาล มีพินหลายชนิดหลายขนาด มีสายน้อยก็มากก็ถึง รูปร่างคล้ายสระ " ๐ "
ตรงโคนทำเป็นโพรงมีเสียงก้องกังวานพบที่นครอียิปต์

ในกรีกพินมีรูปร่างคล้ายกับหรือคางคกท่อนหลังที่ตัดขานำออกโดยใช้ไม้ ๒ ท่อนต่อที่โพรงกระโหลกแล้วดึง
ปลายให้โค้งเข้าหากัน ตรงปลายสุดมีไม้หรือเหล็กยึดให้เป็นราวไว้แล้วมีสายตรึงโยงกับราวไปที่ตัวโพรงแล้วเหมือน
กับหรือคางคก กรีก นิยมพินตั้งแต่ ๓ ถึง ๑๐ สาย เรียกว่า ไลรา (Lyra) หรือ ไลร์ (Lyre) ซึ่งเป็นดนตรีที่มีเกียรติใช้กับ
เทพเจ้าหรือวิญญาณแห่งสรวงสวรรค์ เช่น เทพอพอลโล ซึ่งเป็นเทพแห่งศิลปะด้วย

ในจีนมีพินหลายชนิดหลายสาย เช่น พินหลั่ว

ในประเทศไทยเราเข้าใจกันว่า พินใช้กันมาแล้วตั้งแต่ต้นเป็นอาณาจักรสุโขทัยหรืออย่างช้าก็สมัยอาณาจักรทวารวดี
ส่วนภาคอีสานนั้นได้รับอารยธรรมจาก อินเดียผ่านมายังขอม สมัยพูนาน ส่วนทางภาคเหนือหรือลาว ได้รับอารยธรรม
พุทธ ศาสนาอย่างเดียวนาดลอดไม่เปลี่ยนแปลงดังทุกวันนี้

ที่เราจะพูดถึงตอนนี้คือ **กระแสร่ม** เครื่องดนตรีโบราณของอินเดีย ที่มีวิวัฒนาการมาจากพินธนู รับมา
จากอารยธรรมกลุ่มซูเมอร์เรียน (Sumerians) ที่มีความเจริญมากในแถบเมโสโปเตเมีย ที่อยู่ทางทิศตะวันออกของ
แม่น้ำไทกริสเมื่อประมาณ ๔๐๐๐ ปีก่อนคริสตกาล ดันดริกะ มีปรากฏในคัมภีร์ "อุปเวท" เป็นคัมภีร์ที่ว่าด้วยเรื่อง
ราวเกี่ยวกับดนตรี ยารักษาโรค ฯลฯ

กระแสร่ม เป็นเครื่องดนตรีที่มีชื่อเรียกหลายชื่อ เช่น พินน้ำเต้า ดันดริกะ เป็นต้น

กระแสร่ม เป็นคำเขมร **กระแสร** หมายถึง เส้นเชือก **มูย** หมายถึง หนึ่ง
ดังนั้นกระแสร่ม จึงมีความหมายว่า**เส้นเชือกสายเดียว*** นั่นเอง

* ทำให้มาถึง การใช้ชื่อที่มีเพียงหนึ่งเดียว ใช่หรือไม่ว่า เราควรจะใช้ชื่อด้วยความระมัดระวัง และมีสติ อยู่เสมอ
การเส้น กระแสร่ม อาจเป็นการพิจารณาถึงารรูปแบบหนึ่ง ก็ได้? บันทึก ผู้เขียน

เญฐะ, แฆสุมย เชือกหนึ่งเส้น

เญฐ แฆส (ขแส) เชือก

ฐะ มูย หนึ่ง

* จาก วรรณกรรมเขมร ภาค 1 พุทธศาสนบัณฑิตเขมร 2511

คำว่า กระแสร่ม ไม่บทความ เป็นคำเขียนของผู้เขียนเอง

4

รูปวาดค้นแบบของผู้เขียน

8. ผ้ายันต์อัน*โบราณของไทยใหญ่มียุร้อยกว่าปี
ปรากฏรูปเขียน กระแสร่มอยู่ด้วย

เชือกสายเดี่ยว (กระแสร่ม)

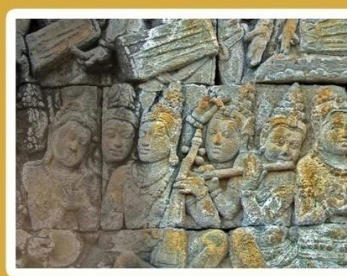
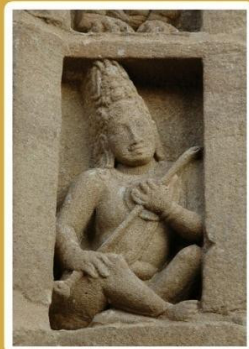
สู่การบำบัดด้วยเสียง

กระแสร่มเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการสวดมนต์ติดต่อกับเทพเจ้า แต่มาปรากฏว่า ในวัฒนธรรมเขมรใช้ดนตรีชนิดนี้ร่วมกับวงกันกันตรึม ใช้ประกอบพิธีกรรมการรักษาแบบพื้นบ้าน ที่เรียกว่า “ป็นโหลมมั่วด” คำว่า ป็นโหล แปลว่า การเข้า มั่วด แปลว่าแม่ด ดังนั้น ป็นโหลมั่วด แปลว่า การเข้าแม่ด การเข้าทรงแม่ด ทำนองเดียวกับการฟ้อนผีฟ้าทางภาคอีสานตอนบน ป็นโหลมั่วด ถือเป็นพิธีกรรมการเล่น มีจุดประสงค์เพื่อบำบัดรักษาโรคต่างๆ หรือเพื่อเป็นการไถ่โทษ ขอขมา ต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ได้กระทำการล่วงเกิน ทั้งโดยเจตนาหรือไม่ก็ตาม นิยมเล่นกันในหมู่ผู้คนที่พูดภาษาเขมรสูง ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตแถบอีสานใต้ ได้แก่ จังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ศรีสะเกษ

เรื่องดนตรีบำบัดจากงานวิจัยของผู้เขียนพบว่า เสียงของพินน้ำเต้า หรือกระแสร่ม เสียงที่เกิดขึ้นเป็นเสียง Overtones Harmonic หรือเสียง Upperpartial ไปซึ่งเป็นเสียงที่มีความถี่สูงกว่าเสียงธรรมชาติ ประมาณ 1 octave ขึ้นไป เสียงจะเข้าไปกระตุ้นสมองส่วนไฮโปทาลามัส (Hypothalamus) และ ต่อมใต้สมอง (Pituitary gland) ให้หลั่งสาร “เอ็นโดฟินส์” (ENDORPHINES) อันเนื่องมาจากเป็นสารเคมีจำพวกเดียวกับฝิ่นจึงมีฤทธิ์บรรเทาอาการปวด (Analgesia) และทำให้รู้สึกสุขสบาย (Sense of well-being) เมื่อสารเอ็นโดฟินส์ที่หลั่งออกมาจะไปจับกับตัวรับ (receptor) ชนิด Opioid ในสมอง ก็จะมีผลโดยรวมทำให้เกิดการหลั่งของสารโดปามีน (Dopamine) มากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อร่างกายต่างๆ เช่น บรรเทาความเจ็บปวด เกี่ยวข้องกับสมดุล ความหิว การนอนหลับ ระบบไหลเวียนโลหิต ระบบหายใจ ระบบควบคุมอุณหภูมิของร่างกาย นอกจากนี้ยังมีผลต่อการควบคุมการสร้างฮอร์โมนเพศ (sex hormones) และที่สำคัญสารเอ็นโดฟินส์สามารถส่งเสริมการทำงานของระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย (Immune system)

โดยมีการศึกษา Chlan, L., & Tracy, M. F. และได้รายงานถึงผลของการหลั่งสารเอ็นโดฟินส์ในสมองมากขึ้น จะเกิดการกดการทำงานของฮอร์โมนที่หลั่งเมื่อร่างกายเผชิญกับสภาวะที่เครียด (Stress hormone) เช่น อะดรีนาลิน (Adrenaline) จึงมีผลทำให้เนื้อเยื่อต่างๆ ผ่อนคลายมากขึ้น ทำให้อาการปวดบรรเทา และ มีผลทำให้หลอดเลือดขยายตัวได้ดีขึ้น ทำให้เม็ดเลือดขาวเดินทางเข้าไปฆ่าเชื้อโรคหรือสิ่งแปลกปลอมได้ดีขึ้น โอกาสเจ็บป่วยก็จะลดลง ทำให้สุขภาพแข็งแรงขึ้น

*อัน เป็นเครื่องรางล้านนา มีความหมายว่า “รักมาก” ดร. วิลักษณ์ ศรีป่าขาง

1. พระศิวะ (Kailasanatha, kanchipuram)
ในอินเดียตอนใต้
2. บรูพุทโธ (Borobudur)
เมืองยอกยาคาร์ตา (Yogyakarta) ประเทศอินโดนีเซีย
3. สตรีเล่นพิณ เจดีย์หมายเลข 10 เมืองโบราณคูบัว
จังหวัดราชบุรี
4. รูปกัณฐะที่เจดีย์จุลประโทน จังหวัดนครปฐม
5. รูปคณะดนตรี ปรากฏอยู่บนผนังด้านหนึ่ง
ในปราสาทนครวัด
6. ชาวบ้านเล่นพิณ ปรากฏอยู่บนผนังด้านหนึ่ง
ของปราสาทบายนในเขตนครธม
7. ผู้เขียนขณะลงพื้นที่สำรวจในนครวัด นครธม
และปราสาทบายน

เครื่องดนตรี กระแสร์มูยใช้บรรเลงประกอบพิธีกรรม โดยมีความเชื่อว่าเสียงของกระแสร์มูยจะดังไปถึงพระกรรของเทพเจ้าและยังใช้เป็นสื่อที่ใช้ติดต่อกับเทพเจ้าได้ ทั้งยังบรรเลงเพื่อบูชาเทพเจ้าด้วยเสียงของกระแสร์มูยยังใช้รักษาโรคได้ เครื่องดนตรีนี้ปรากฏเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย พบหลักฐานในพุทธศาสนา และศาสนาฮินดู และยังได้ส่งอิทธิพลความนิยมในเครื่องดนตรีชนิดนี้มายังดินแดนอุษาคเนย์ ดังปรากฏหลักฐานอยู่ในงานศิลปกรรมต่างๆ มาหลายยุค หลายสมัย ในดินแดนแถบนี้ อาทิ สมัยทวารวดี ที่เจดีย์จุลประโทน จังหวัดนครปฐม เจดีย์หมายเลข ๑๐ เมืองโบราณคูบัว จังหวัดราชบุรี สมัยศรีวิชัย ที่บรูพุทโธ เกาะชวา ประเทศอินโดนีเซีย สมัยนครวัด ที่ปราสาทนครวัด และที่ปราสาทบายน ในเมืองพระนครเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา เป็นต้น แล้วแพร่เข้ามาทางอาณาจักรล้านนา จนเกิดการดัดแปลงเพิ่มสายเข้าไปจนเปลี่ยนไปเป็นพิณเปี้ยะ ในที่สุด

คลื่นเสียงมีผลต่อร่างกาย ดังตารางต่อไปนี้

Delta	01-3Hz	deep sleep, lucid dreaming, increased immune functions, hypnosis
Theta	3-8Hz	deep relaxation, meditation, increased memory, focus, creativity, lucid dreaming, hypnagogic state
Alpha	8-12Hz	light relaxation, "super learning", positive thinking
Low Beta	12-15Hz	relaxed focus, improved attentive abilities
Midrange Beta	15-18Hz	increase mental ability, focus, alertness, IQ
High Beta	above 18Hz	fully awake, normal state of alertness, stress and anxiety
Gamma	40 Hz	associated with information-rich task

กระแสร่มเย็น เป็นพินสายเดี่ยว กระโหลกพินทำจากผลน้ำเต้าผ่าครึ่ง เอาทางจุกหรือขั้วมาเจาะตรงติดกับไม้คันทวน หรือ "ทวน" ใช้สายยาวประมาณ 78 ซม. ใช้สายทำจากเอ็นสัตว์ ต่อมาใช้ไหมและสายหยาบ (ในปัจจุบันใช้สายเอ็น) ซึ่งผ่านจากด้านปลายไปยังด้านโคน (ด้านที่มีกระโหลก) ซึ่งมีลูกบิด 1 อัน สำหรับบิดสายให้ตึง หรือหย่อน เพื่อทำให้เสียงสูง หรือ ต่ำ วิถีเล่น เอากระโหลกพินประกบติดกับอกเบื้องซ้ายของผู้เล่น โดยใช้มือซ้ายจับคันทวน แล้วใช้มือขวา หรือ แขนงซ้ายให้ตึงหรือหย่อน ใช้มือขวาบิดสายให้เกิดเสียง โดยเสียงที่เกิดขึ้นเป็นเสียง Overtones Harmonic หรือเสียง Upperpartial เป็นทฤษฎีทางเสียงอย่างเดียวกับ Pythagorus ของชาวกรีกโบราณ ซึ่งเป็นเสียงที่มีความถี่สูงกว่าเสียงธรรมชาติประมาณ 1 octave ขึ้นไป เสียงจะมีความคมชัดใสกังวานและดังนานกว่าเสียงธรรมชาติ เนื่องจากเป็นเครื่องดนตรีที่มีเพียงสายเดี่ยว จึงมีวิธีการเล่นที่ค่อนข้างพิสดาร และเล่นยาก ผู้เล่นเครื่องดนตรีชนิดนี้ต้องใช้สมาธิสูงมากเมื่อเทียบการกับการเล่นเครื่องดนตรีทั่วไป

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้เขียนในหลายประเทศที่ผ่านมาพบว่า ในปัจจุบันนี้ ทั่วโลกมีคนเล่นดนตรีชนิดนี้อยู่ไม่เกิน 10 คน คือ ในประเทศอินเดีย ศรีลังกา เมียนมาและอินโดนีเซีย ไม่มีคนเล่นเครื่องดนตรีชนิดนี้ได้เลย คงเหลือแต่ในประเทศไทย และกัมพูชาเท่านั้นที่ยังพอมีคนเล่นได้อยู่เพียงไม่กี่คน

กล่าวโดยสรุป การบำบัดด้วยเสียงมีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นและฟื้นฟูสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ ถือเป็นงานท้าทายของแพทย์ทางเลือก หรือวิทยาศาสตร์การบำบัดรักษาแบบองค์รวมที่ควรค่าแก่การพิสูจน์และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของภูมิปัญญามนุษย์ที่มีได้ส่วนทางกับธรรมชาติ ผู้เขียนจึงขอมอบ เป็นปรัชญาได้ว่า

“ พุทธรักษาจิต ธรรมรักษากายใจ เศรษฐกิจพอเพียงรักษากันเมือง ”

อ้างอิง

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ศาสนา พิธีกรรมและความเชื่อ. วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดสุรินทร์.

กรุงเทพฯ: คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ศาสนา พิธีกรรมและความเชื่อ. 2544.

อัญญา สถานพร. ปันใจแก่มิตรภักดีศรีสุโขทัย. ใน วารสารเมืองโบราณ ปีที่ 33 ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม 2550 หน้า 104 - 109

อัญญา สถานพร. วิชา. วิชา. วิชา. สรรพการวัฒนธรรมไทย ภาคอีสาน 10. กรุงเทพฯ : บุณนิ, 2542

กิตติพันธ์ กิตติพันธ์ อธิการบดี - คนศรีสุโขทัย - เครื่องราชูปถัมภ์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มีนาคม 2553 หน้า 32-33 และ 76 - 80

Chlan, L., & Tracy, M. F. (1999). Music therapy in critical care: Indications and guidelines for intervention. Critical Care Nurse, 19(3), 35-41.

Guzzetta, C. E. (1995). Music therapy: Hearing the melody of the soul. In B. M. Dossey, L. Keegan, C. E. Guzzetta & L. Kolkmeyer (Eds.), Holistic nursing: A handbook for practice (pp. 669-698). Gaithersburg, MD: Aspen.

กรมศิลปากร. วัฒนธรรม. ใน อนุสาวรีย์สุรินทร์. พระนคร: ราชบัณฑิตยสถาน. 2498

พรหมกร ทองคำ. เป็ยะ - พินโบราณที่ไม่ธรรมดาเกี่ยวกับปัญหาการอนุรักษ์. ใน คนศรีสุโขทัยศึกษา

ครั้งที่ 26 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2538. น119-130

สัมภาษณ์

ฉบับที่ 1 เกิดศิริ. อดีตผู้ว่าการจังหวัดสุรินทร์ราชานันธิ์ราช นารถกุล เกตุศิริ ผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทย เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2552

พรหมกร ทองคำ. ผู้เชี่ยวชาญด้านพินและเป็ยะ เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2552

คร.ม.น. แก้วชา. ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2552

ภาพกิจกรรมการขับร้องเพลงพื้นบ้านในโอกาสงานฉลองวันขึ้นปีใหม่ของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ (บุรีรัมย์) ปี ๒๕๖๓ (ภาพ: ธีรภัฏ ธีรภัฏ)

ภาพกิจกรรมขับร้องเพลงพื้นบ้าน

ภาพกิจกรรมขับร้องเพลงพื้นบ้าน

ภาพกิจกรรมขับร้องเพลงพื้นบ้าน

ภาพกิจกรรมการขับร้องเพลงพื้นบ้านในโอกาสงานฉลองวันขึ้นปีใหม่ของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ (บุรีรัมย์) ปี ๒๕๖๓ (ภาพ: ธีรภัฏ ธีรภัฏ)

ภาพกิจกรรมการขับร้องเพลงพื้นบ้านในโอกาสงานฉลองวันขึ้นปีใหม่ของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ (บุรีรัมย์) ปี ๒๕๖๓ (ภาพ: ธีรภัฏ ธีรภัฏ)

ภาพกิจกรรมการขับร้องเพลงพื้นบ้านในโอกาสงานฉลองวันขึ้นปีใหม่ของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ (บุรีรัมย์) ปี ๒๕๖๓ (ภาพ: ธีรภัฏ ธีรภัฏ)

ชกบทุณพ์เทศ

วศ.ดร.ภิจจวรา ภานุวัฒน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์และรองคณบดีฝ่าย
การบริหารงานภายใน

ศุภใจ สะอาดดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์และรองคณบดีฝ่าย
การคลังและบริหารงาน